

Nyttig kunskap om vetenskapligt artikelskrivande

Björn Gustavii. **How to write and illustrate a scientific paper.** 153 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2000. Pris ca 302 kr. ISBN 91-44-01588-7.

Recensent: Yngve Karlsson, f.d. redaktör, Läkartidningens medicinska redaktion.

|| Börja med tabeller och figurer, skriv därefter rubrik och »abstrakt«. Sedan är det »plain sailing« att fullborda en vetenskaplig artikel efter IMRAD-modellen, dvs med introduktion, redovisning av metoder och resultat samt diskussion!

Det otraditionella rådet om tågordningen ger Björn Gustavii i en skrift, som i första halvan följer samma struktur. Resten ägnas »related topics«, t ex hur man väljer tidskrift, skriver ut manuskriptet (för att hålla redaktören på gott humör), undviker de värsta fällorna i statistik, tar etiska hänsyn samt handskas med redaktörer och referenter. Där finns också praktiskt nyttiga mallar för hur man ber om tillstånd att återge figurer från andras verk och för följebrev till redaktionen.

Erfarenhet som lärare och redaktör

Författaren har gedigna erfarenheter i ämnet. Under 20 år har han lärt doktorander skriva vetenskap, i åtta år har han varit redaktör för en engelskspråkig medicinsk specialisttidskrift. Boken handlar i första hand om vetenskapliga originalartiklar i sådana tidskrifter. Även om många tips är allmängiltiga varierar detaljkraven mellan olika publikationer. (Skaffa den aktuella tidskriftens anvisningar till författare!)

Den gode lärarens resonerande ton – och hänsyn till vad eleverna behöver få belyst – präglar boken. Bara på något ställe talar den kategoriske redaktören (Kontrollera hur många ord en artikel i tidskriften får innehålla. »And never exceed that number! Never!«).

Pedagogisk med koncisa exempel

Författaren riktar sig främst till artikel-

skrivandets noviser, men även erfarna skribenter mår väl av att fräscha upp sig med boken. Trots att den innehåller en mängd nyttig kunskap är den lättläst, med stor stil, personligt anslag och bra index. Väsentliga budskap illustreras med koncisa exempel.

Björn Gustavii följer väl de råd som han förmedlar genom citat från Winston Churchill (skala bort intetsäggande ord och fraser) och Charlie Chaplin (följ ledmotivet). De som tar till sig hans många budskap gör både sig själva, redaktörerna och läsarna en tjänst, men är det inte att underskatta mödan att kalla skrivandet av artikelns mest omfattande delar »plain sailing«, »något som går av sig själv«? Fast det engelska uttrycket kan ju också betyda »att segla efter loxodromen«, och det kräver liksom artikelskrivande både kunskap och övning.

Långt bortom vardagens upplevelser och erfarenheter

Tor von Schreeb. **Färdens frihet – en fältskärs berättelser.** 263 sidor. Stockholm: Carlssons Bokförlag, 2000. ISBN 91-7203-982-5.

Recensent: Lars Räf, professor, Mellösa.

|| Anslaget är originellt. Författaren har genomgått en operation med hjärt-lungmaskin och när han under rehabiliteringen ser tillbaka på sitt liv finner han att vissa minnen tränger sig på mer handgripligt än förr.

Han känner hur viktiga dessa minnen varit för honom och hur de var med och formade hans jag. Han finner det också angeläget att delge andra vad som varit viktigt och roligt i hans liv. Mellan minesoaserna ligger en konturlös följd av dagar som inte går att skildra och som

kanske saknar allmänintresse. Detta har varit utgångspunkten för hans debut som författare.

Utanförskap präglade ungdomstiden

Barna- och ungdomsåren i 30- och 40-talens Äppelvik, en villaförort i västra Stockholm, har säkerligen på många sätt präglat honom. Men den trygga miljön rämnade när modern drabbades av lungtuberkulos och togs in på Söderbysanatoriet. »Hur kunde hon drabbas av mikrober i en miljö så fri från svält och trångboddhet?« Det redde upp sig med tiden, men själv drabbades författaren i 10-årsåldern av en långvarig »lungkattarr« (tbc?) som ledde till olika restriktioner och till utanförskap bland skolkamraterna.

Under gymnasietiden kom han dock att tillhöra en grupp likasinnade, som även de hade svårt att uthärda förtortens händelslösa stillhet och revolutionerade bland annat med parodisk föreningsverksamhet. I Bromma Bergbestigarförening lyckades man med prestationen att i full utrustning och med hjälp av rep bestiga Ålstensgatan. Liknande protester mot det passande fortsatte även under medicinartiden. Flera i kamratkretsen blev med tiden kända författare och von Schreebs umgänge då och senare kom att till stor del att bestå av litteratörer och konstnärer (bokens omslag är tecknat av Stig Claesson).

Minnen av patienter dominerar

Sin kirurgiska och akademiska utbildning fick författaren väsentligen på Karolinska sjukhuset, men läsaren får inte veta mycket om de stora elefanterna där. De kanske inte dansade? Även på Ersta sjukhus där han tjänstgjorde i 20 år är kollegerna anonyma. I stället dominerar minnen av olika patienter han kommit i kontakt med, och dessa skildras på ett ömsint sätt. Bland annat beskrivs mötet med den ensamme och cancersjuka Ivar Lo, som inte ens i denna situation var lätt att »styra«.

Krigskirurgi och romantik

Men vad som tar upp mest utrymme i boken och ger stort läsvärde, speciellt för den som under sitt yrkesliv dröjt sig kvar i den svenska, skyddade sjukvården, är skildringen av författarens olika uppbrott med tjänstgöring och resor i avlägsna delar av världen.

Redan år 1951, när han nätt och jämt börjat sin kirurgutbildning, arbetade han vid svenska krigssjukhuset i Korea. Kriget pågick för fullt, och sjukhuset fick ett stort antal skadade, vissa nätter upp mot ett 90-tal. Skador med granatsplitter dominerade, och författaren fick här uppenbarligen ett krigskirurgiskt elddop.